

APPELL

Välkommen till Appell.

Det tryckta ordet sägs ofta vara det frö ur vilken demokratin kunde gro. När tryckpressen på 1400-talet etablerades kunde ordet massproduceras och i takt med att fler och fler bokhyllor behövde snickras följde kunskapsnivån därmed. Idag har bläcket bytts ut mot pixlar på en skärm. Om ordet kunde massproduceras på 1400-talet räcker hyperboler inte till för att beskriva dagens produktion. På platsen där bokhyllan stod, står nu en 65-tums tv. På köksbordet ligger inte längre en nytryckt dagstidning, istället en blå ipad. När världen förändras, förändras vi med den, precis som på 1400-talet. Att mena att det var bättre förr har aldrig varit sant. Men med denna tryckta Appell går vi i alla fall i konservatismens riktning. En upplaga fylld av krönikor, intervjuer och essäer. Jag vill tacka alla som varit en del av att fylla PPEs egen tidning med svart bläck och kombinationer av ord som aldrig någonsin skrivits tidigare.

Tack redaktionen och tack PPE!// Clarre

Redaktionen!

Chefredaktör

Hugo Clarin

Saklig redaktör

Emin Kaplan

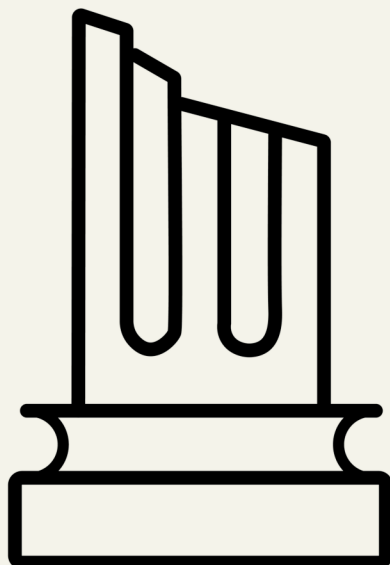
Kulturredaktör

Elsa Malmberg

Grafiker

Lola Jarrett

Elsa W. Hammarskiöld

INNEHÅLL

Välkommen till Appell.....	2
Att våga krossa ett fönster.....	4
Alla tjänar på sänkt skatt för de ”de rika”	5
Den övergivna arbetaren.....	6-7
Intervju: Andreas Nord.....	8-9
Död? moral?.....	10-11
Riva eller bevara?.....	12
Mellanhanden i politiken.....	13
Krönika utkast.....	14-15
Intervju: Gustav Fridolin.....	16-18
Korsord.....	19
Vilken dygd är du?.....	20-23
Repetitionslektion.....	24-25
Intervju: Amanda Romare.....	26-29
Att bli en gourmand.....	30-31

Att våga krossa ett fönster

Text: Elsa Malmberg

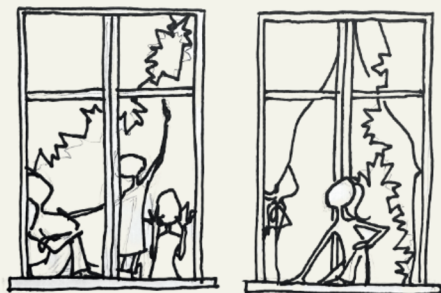
Förnuftets tidsålder på 1700-talet har nog egentligen aldrig lämnat oss. Samhällets blick riktar mot det mätbara, effektiva och rationella. Vi ställer förnuft och passion mot varandra som om de vore fiender. Inte minst hos oss studenter märker jag av valet mellan "rätt" och det som egentligen är önskvärt. Ska man läsa läkarutbildningen? Bli maskiningenjör eller jurist? Lunds Universitets budget går främst till den medicinska fakulteten, LTH och den naturvetenskapliga fakulteten.

I lågkonjunkturer och svåra tider är det alltid kulturen som tar en stor del av smällen. Den kulturella infrastrukturen bryts ner av nedskärningar hos folkhögskolor, fria gruppens bidrag minskar och teaternas anslag höjs inte i takt med att allt blir dyrare. Passion och kreativitet är en lyxvara vi sällan unnar oss och allt det här kan ändå tyckas vara rationellt?

Det finns något uppfriskande i det svaret. Tanken att något kan vara värt att göra bara för att det är värdefullt här och nu, oavsett hur det ser ut om fem eller tio år. Att även om han inte blir rockstjärna, så är tiden väl använd eftersom den ger honom värde redan i detta ögonblick.

När jag frågar om han ser sitt val som någon slags dygd blir han förvirrad. "Det är ju inte dygd på något kristet moraliskt sätt." Men i hans ord hör jag ändå ekon av idéer jag känner igen. Jag kan inte låta bli att tänka på David Hume, som menade att förnuft och passion inte alls är motsatser. Att rationellt handlande i själva verket är att följa sina begär. "Förnuftet är, och borde endast vara, passionernas slav."

Och Aristoteles, som talade om självförverkligande som något som uppstår när vi använder våra förmågor och lever ett meningsfullt liv tillsammans med andra. Att människan är ett socialt djur och gemenskap är en förutsättning för att vi ska kunna blomstra.

Det är precis det min vän beskriver. Gemenskapen i bandet. "Vi ger varandra det vi behöver" och "allt man tycker är roligt blir roligare." När jag frågar vad valet egentligen handlar om svarar han att "det är livsluft och självförverkligande. Jag söker mera liv."

Och där någonstans, mitt i en diskussion som började med frustration över kulturens nedprioritering, öppnar sig något större. Vad som först liknade en debatt om kulturens värde blev istället ett samtal om hur man ska leva sitt liv.

Han beskriver det så här: "Om man bara går genom livet och tar de första bästa, enklaste vägarna blir man som en boll. Varje gång man går emot korridoren och krossar ett fönster för att ta sig ut, eller sparkar in en dörr, blir man mer skulpterad. Ens identitet formas i de handlingarna. Att våga göra beslut." Och så tillägger han: "Det känns som man får kontroll över livet."

Det är ett sätt att beskriva självförverkligande som går rakt in i hjärtat av både Hume och Aristoteles. Att följa sina begär är inte irrationellt. Att välja det som ger livsluft är inte oansvarigt. Att gå en väg där man formas, snarare än släpas ut, är inte flykt utan det som gör oss till människor. Och kanske är det där slutpoängen ligger. I en tid som hyllar effektivitet är passion inte ett avbrott från det rationella, utan det är det rationella. Ett sätt att säga att ett liv inte kan mätas i nytta, utan måste levas i mening.

Alla tjänar på sänkt skatt för de rika

Text: Rutger Brattström (Tankesmedjan Timbro)

Sverige har bland de mest orättvisa inkomstskatterna i världen. Den som sliter hårt och har en hög lön betalar inte bara mycket mer i kronor och ören, utan också en mycket större andel av sin lön i skatt. Det är ett system som skapat ett av världens högsta marginalskatter och på allvar skadar både skattemoral och skatteintäkter.

I Sverige beslutar vi demokratiskt om statens utgifter, men när det kommer till finansieringen använder vi alltså en mycket ojämlik modell. I många av världens länder är det en självklarhet att alla ska bidra, i den utsträckning de kan, till att finansiera statens gemensamma utgifter. Resultatet är den så kallade platta skatten.

Estland var det första landet som implementerade systemet 1994, och därifrån har det spridit sig. Med platt skatt betalar man samma procentuella andel – i Estland ligger den på cirka 22 procent – på varenda krona man tjänar, oavsett hur man tjänar den, eller hur många kronor man tjänar. Det betyder att den som tjänar mer betalar mer i skatt – men samma andel av sin lön.

Det platta skattesystemet har flera direkta ekonomiska fördelar. Får de behålla mer av sin lön själva kommer många höginkomsttagare välja att arbeta mer. Fler operationer kommer att genomföras, fler kodrader kommer att skrivas och fler bilar kommer att byggas. På de nya inkomsterna betalas också skatt. Arbetare, stat och samhälle blir rikare.

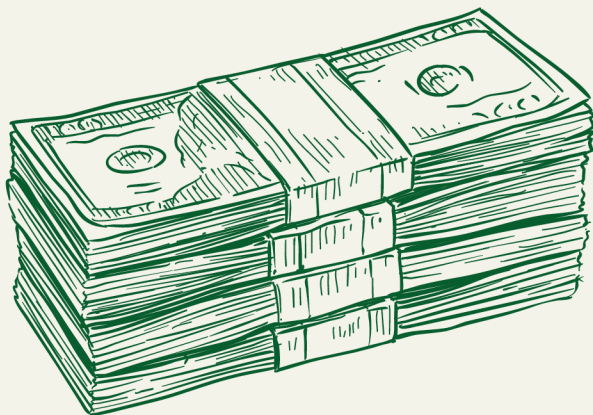
Den ökade rikedomens är inget teoretiskt resonemang utan har bevisats i verkligheten. 2020 avskaffades den så kallade värnskatten, ett femprocentigt skattepåslag på de högsta lönerna. Värnskatten var tänkt att öka statens intäkter – men tre år efter att den avskaffats visade det sig att sloandet fördubblat skatteintäkterna från dessa löner.

Dessutom möjliggör ett platt skattesystem klassresor. Om och om igen visar undersökningar att Sverige är det OECD-land där det lönar sig minst att utbilda sig. I dagens Sverige är skatten hela 64 procent av höga löner. Det gör det praktiskt taget omöjligt att arbeta sig rik.

Platt – jämlik – skatt är också det enklaste och effektivaste av skattesystem. Med en enda skattesats minskar komplexiteten, vilket sänker administrativa kostnader för staten och byråkratiska kostnader för skattebetalare.

Trots det cirkulerar ständigt nya populistiska förslag om att finansiera omfattande statliga program genom att beskatta de med höga inkomster hårdare. Men vem vill vara med i en förening om man är tvungen att betala andras medlemsavgifter? Sådan politik har gång på gång visat sig leda till att höginkomsttagare lämnar landet, i Norge har hundratals miljardärer lämnat landet sedan förmögenhetsskatten höjdes. Då blir alla fattigare.

Sverige borde lära av Estland och införa ett platt skattesystem. Så motverkar vi populism och säkerställer en jämlik finansiering av statskassan.

Den övergivna arbetaren

Text: Lukas Cruce Runge

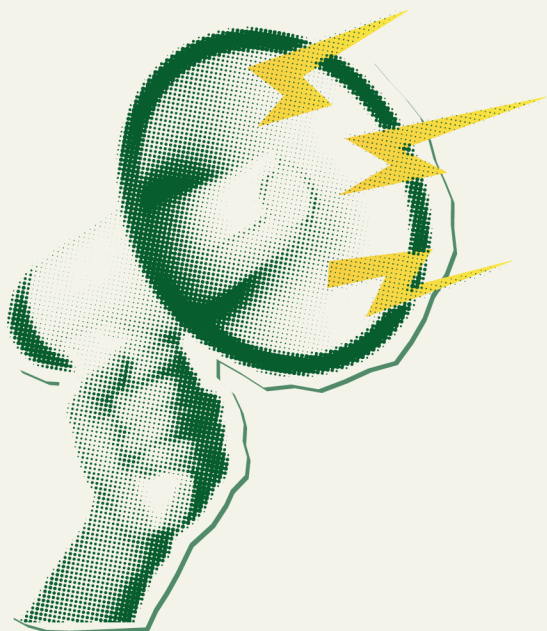
På senare år har nationalistiska och högerpopulistiska partier normaliserat och sedermera cementerat sin plats i det politiska finrummet. Från att vara en liten grupp skinnskallar har deras främsta företrädare kammat sig, dragit åt slipsen, för att nästan bli rumsrena. Genom en aningen mer moderat retorik har de lyckats attrahera stora väljargrupper. Samtidigt kvarstår den chauvinistiska essensen. En sminkad gris är ofrånkomligen fortfarande en gris.

I ett alltmer polariserat samhällsklimat florerar många förklaringar till de traditionella partiernas tappade fotfäste. Förklaringar som tenderar att bli föremål för doktorsavhandlingar och tegelstenstjocka böcker snarare än talepunkt i vardagspolitiken.

Det verkar som att upptåget är lätt att fördöma, men svårare att förklara. Det finns emellertid en viktig förklaring som inte bottnar i en skiftande moral eller kulturellt misslyckande, nämligen samhällsekonomiska förändringar.

Rockstjärneekonomen Daron Acemoglu gör i Financial Times ett försök att förklara väljarflykten genom globaliseringens asymmetriska tillväxteffekter mellan olika samhällsgrupper. Den tydligaste tudelningen består i väljarnas utbildningsnivå. Lågutbildade pekats ut som de stora förlorarna i en mer integrerad och globaliserad omvärld. Detta eftersom deras kompetenser har stått illa rustade för att klara den ökade konkurrensen.

En stor samhällsgrupp av "vanliga Svenssons" har (enligt Acemoglu) – i jämförelse med den urbana högskoleutbildade medelklassen – upplevt en stagnerande löneutveckling såväl som långtidsarbetslöshet sedan frihandelns boom. Detta kan jämföras med en gemensam tillväxt under årtiondena efter andra världskriget.

I förlängningen kommer stora grupper uppleva att deras möjligheter till självförverkligande marginaliseras. I många ögon har staten inte lyckats fullgöra sin del av samhällskontraktet. Demagoger som Trump och Co. förstärker splittringen genom retoriska finter vars huvudbudskap främst beskyller invandrare och "extremvänstern" som roten till allt ont.

När traditionella partier väljer en värderingsdebatt före reella välfärdsförbättringar dansar de stilla efter populisternas pipa. Konfliktytorna förskjuts och vägen banas för rådande kulturkrig.

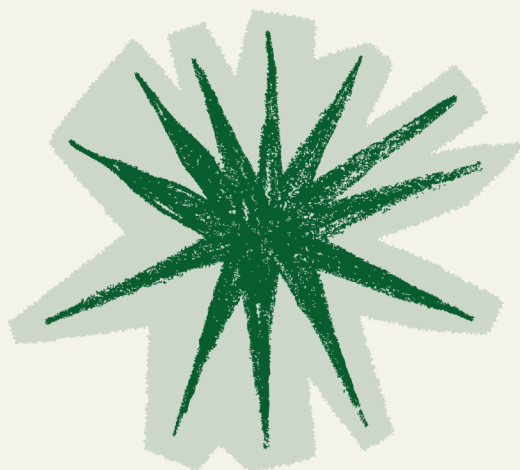
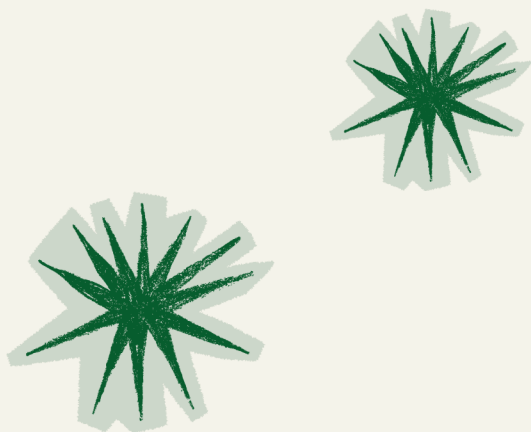
I ett globalt kapitalistiskt system tillskrivs strukturomvandlingens effektiviseringar närmast gudomlighet. Problemet är att de kommer på bekostnad av ett demokratiskt förtroendekapital, som inte lämpas för att synliggöras i eleganta ekonomiska modeller.

När kilen mellan samhällsgrupper trycks allt djupare växer känslor av indignation och misstroende. Uppsvinget av populistiska värderingar kan i detta ljus ses som ett symtom på en strukturellt problematisk ekonomisk politik.

Det är nämligen knappast troligt att närmare en tredjedel av befolkningen i flera europeiska länder förkastar många av den liberala demokratins grundvalar. Rimligare är att stödet för populistiska partier är ett uttryck för politisk försummelse och ekonomisk stagnation för vissa grupper.

Även om opinionsundersökningar tyder på fortsatta framgångar för populistiska företrädare, är framtiden inte nattsvart.

Socialdemokratins hegemoni under 50-, 60- och 70-talet var inget slumpartat utfall. Det var resultatet av breda välfärdsförbättringar för alla samhällsskick. Genom solidarisk lönepolitik, anständiga arbetsvillkor och FoU-bidrag kan en gemensam tillväxt och i förlängningen tro på den liberala demokratin återupprättas. Först måste socialdemokratins och socialliberalismens företrädare inse att alla väljare är deras potentiella väljare, vars intressen de behöver förstå och bejaka.

Tiden efter PPE- Andreas Nord

Text: Douglas Johansson

Vilket år började du studera PPE och hur minns du din tid på programmet?

Jag var i första kullen för programmet, 2014. Det låter ju sjukt länge sedan nu! Vi var bland de första som studerade på nybyggda Lux. Som jag minns det var vi inte helt nöjda efter tre år. Framför allt berodde det nog på att programmet var nytt, och att institutioner inte riktigt hade koll på hur det var tänkt att fungera.

Dessutom fanns det en del frågetecken kring filosofin, eftersom den aldrig riktigt har slagit i Sverige. Samtidigt kändes det som att de tre ämnena passade ihop på ett bra sätt. På det stora hela gav PPE-programmet en väldigt bra bas, och de flesta av mina kursare studerade vidare inom liknande ämnen. Man får en förståelse för hur flera olika discipliner samverkar som är relevant överallt i arbetslivet, såsom inom riksdagen, utrikesdepartement, konsultfirmor och FN.

Vad jobbar du med idag?

Jag jobbar med FNs utvecklingsprogram, UNDP, i Syrien. För tillfället är jag i Damaskus, men imorgon flyttar jag till nordöstra Syrien, vid irakiska gränsen, där jag ska utgå ifrån framöver.

Under de senaste åren har jag jobbat som projektledare med fokus på att återuppbygga grundläggande samhällstjänster, till följd av inbördeskriget. Bland annat har mitt uppdrag varit att hjälpa människor att få arbete och skapa arbetstillfällen. Detta hade jag ingen tanke på när jag pluggade PPE.

Hur hamnade du inom FN-strukturen?

På mitt masterprogram var alla mina kursare säkra på vart de ville med sin utbildning, medan jag inte hade någon riktig plan. Efter mastern hade jag svårt att få jobb, men fick reda på att Sverige finansierar något som kallas FN-volontärer (UN Volunteers). De sökte någon med kunskaper inom nationalekonomi för en position i Kosovo och min profil passade bra för den rollen. I mitt jobb i Kosovo deltog jag i en ekonomisk analys kring Ukraina-krigets påverkan på Kosovo och dess befolkning.

Efter Kosovo flyttade jag till Turkiet och staden Gaziantep. Det var en del av UNDP Syrien, men på grund av inbördeskriget leddes arbetet från Turkiet. När Assad-regimen föll blev jag placerad i Syrien.

Hur ser du på filosofin idag?

Jag var ingen särskilt bra student i kandidaten, och filosofin var fruktansvärd för mig. Idag kan jag dock se hur filosofin försett mig med redskap för att förstå och omsätta komplexa texter i huvudet och sätta in texternas information i en annan kontext.

De praktiska delarna, såsom argumentationsteknik, har nog gett mig mest. Det är inget jag tänker på, men jag är säker på att det ligger i bakhuvudet. Jag minns även okunnighetens slöja, och andra värdekoncept som påverkar arbetet och hur man ser på olika koncept.

Har du några tips till PPE-studenter som vill ha en liknande karriär som du själv?

Nu ska jag låta lite klyschig - Tajming, tur och hårt arbete. Det spelar inte så stor roll hur bra betyg man har, men man ska ha arbetat hårt. Jobbet i Syrien har jag i princip fått för att jag har ansträngt mig, och det syns när man gör det. Om något låter intressant, så kör!

Framför allt i början av karriären. Jag kände att jag behövde ge mig ut i världen och se mig om för att få den erfarenhet som krävdes för att få en bra karriär. Det finns dock ingen färdig mall, utan mängder av vägar att ta efter kandidaten. Ett tips kan vara att försöka reflektera över vad man vill göra med sitt arbetsliv och sitt liv i stort. Det har jag börjat fundera på först på senare tid. Man ska inte känna att det är någon brådska med någonting.

“Jag lärde mig minst lika mycket utanför studierna som jag har användning av i mitt arbete som projektledare idag. Det är en extremt viktig kombination att ha.”

Jag gjorde klart PPE-programmet på fyra och ett halvt år. Mikroekonomi B var den svåraste kursen jag någonsin läst, och jag tror att jag gjorde fyra eller fem omtentor. Att bara fokusera på plugget är inte alltid rätt, utan sidogrejer kan också vara viktigt. Jag stod på scen och var styrelsemedlem i Jesperspexet, var projektledare för spexet i Lundakarnevalen och spelade fotboll i Hallands Nation. Jag lärde mig minst lika mycket utanför studierna som jag har användning av i mitt arbete som projektledare idag. Det är en extremt viktig kombination att ha.

Moral? Död?

Text: Hugo Clarin

Kidnappade kvinnor, manifest och en våg av sexuella trakasserier på Filosofiska institutionen kastar ett nytt ljus över moralismen. Den individuella och kollektiva moralen. Serien Adolescence blev startskottet för en debatt som under 20-talet varit frånvarande på ledarsidor och kulturredaktioner.

Har vi en våg av ungdomar som sköljs med i en kultur av misogyni och "herr"avälde? Eller är det samhällets misslyckande att mentalt sjuka individer springer runt på våra gator? Upplever vi i realtid moralens dödsryckningar eller är det bara individuella anomalier.

"Gud är död och vi måste besegra Hans skugga". I ett kall för den säregna moralen skrev Nietzsche ner orden som idag är ett av de mest välciterade inom moralfilosofin. Hundrafemtio år senare fick Nietzsche rätt, gud har dött och vi besegrade den kollektiva moralen. Gud har ersatts av individualism och samhällskontrakt där varje individ kräver sin rätt till sina egna moraliska övertygelser, sina egna rätt och fel.

I veckan spreds *Ars Ludendi Universitaria*. Ett manifest, en guide, för mannen att "få" kvinnan. I dess initium menar författaren att texten som ska följa inte är en "moralisk pamflett" utan en gestaltning av verkligheten, av biologin. I ett stycke kring attraktionen som en fysisk lag avslutas diskussionen med "är det ytligt? Ja, men det är biologi, inte moral".

För de som läst manifestet eller i varje fall sett utdrag ifrån det är det otänkbart att manifestets innehåll inte skulle beröra moral eller moraliska handlingar. Vi verkar leva i ett samhälle där moralen helt enkelt kan läggas åt sidan. Författaren kan hålla upp båda händerna i luften och fränsäga sig allt moraliskt ansvar. I vetenskapens namn?

I stycke efter stycke beskrivs det noga hur viktigt det är att mannen håller sig inom gränser, alla handlingars värde beror på hur någon annan ser dem. I en utläggning kring intimitet skrivs följande, "hon måste känna att du respekterar henne". I samtalet kring samtycke följer, "vad man 'egentligen' känner inåt saknar betydelse".

Det finns alltså inget egenvärde i samtycke eller respekt, det enda som är väsentligt är att motparten tror att mannen har goda intentioner, inte att det intrinsikalt är så. Ett felslut som bara kan ske när moralen är förkastad.

I debatten kring Adolescence, Andrew Tate, mordet i Rönninge och barn som med skjutvapen mördar är den moraliska debatten frånvarande. Istället är det samhällskontraktet med sänkt straffbarhetsålder, förbud mot sociala medier och skärpta straff.

Straff och förbud är den enda lösningen. Men en människa ska inte kunna mörda en annan människa, en människa ska inte förgripa sig på en annan människa. Det måste vara utgångspunkten. Oavsett om moralen kommer från gud, kollektivet, samhällskontrakt eller den säregna så kan vi inte acceptera.

Det verkar dock inte som att det endast är kunskapen om moral som blir till konsekvenser likt ovan. I själva meckat av moralfilosofin, i vår egna institution, vittnas det om trakasserier och en "ryggdunkarkultur". Här kan inte moralen förkastas och glömmas bort likt manifestet och Aftonbladets ledarsidor. Här torde moralen vara en ständig fluga på väggen, en stabil Partheon. Trots det håller männen varandras ryggar, tystar ner och förtrycker. Sedan kallar de sig själva filosofer.

Jag tror inte att moralen är död. Men i varje given situation får den inte tas för given. De diskussioner som har följt spåren av trakasserier, manifest eller kvinnors liv och hälsa visar att den är ständigt levande. Vi ska dock inte behöva diskutera dess existens och vi ska heller inte behöva belysa att misogyni är moraliskt förkastligt, där måste vi kollektivt vara enade.

Riva eller bevara?

Text: Annie Oscarsson

När järnvägen genom centrala Lund ska breddas ställs staden inför ett svåröst problem där omsorgen om människors hem och kulturhistoriska miljöer ställs mot det långsiktigt goda för klimatet och Sveriges infrastruktur.

Trafikverket planerar två nya spår längs dagens järnväg och har bekräftat att en lösning som innebär att hus i området runt den trånga Armaturkurvan, strax söder om Lund C, måste rivas. Här är avståndet mellan husen på ömse sidor av spåren endast omkring tolv meter.

Lund C den tredje mest trafikerade järnvägsstationen i Sverige, sett till antalet resenärer per dag och när Fehmarn Bält-förbindelsen öppnar 2029 väntas trafikmängden dessutom öka kraftigt. De boende på bland annat Nygatan har länge hoppats på en tunnel genom staden men nu står det klart att deras hus kan behöva rivas.

Samtidigt innebär järnvägens utbyggnad också ett ansvarstagande för klimatet. Fler tågspår innebär ökad kapacitet, möjlighet till mindre klimatpåverkan och ett transportsystem som gynnar hela landet. Med ökande trafik genom Öresundsregionen är utbyggnaden, enligt Trafikverket, nödvändig för att skapa en hållbar framtid. Därmed väcks frågor om vilka dygder som ska vägleda besluten.

Ansvar gentemot det förflutna eller framtiden?

Mod att våga fatta beslut som är smärtsamma idag men till gagn för alla i längden.

Utbyggnaden blir därmed en prövning av politiskt och samhälleligt omdöme. Det blir ett val mellan omsorg om det som redan finns och omsorg om det som måste komma. Hur staden väljer att balansera dessa dygder kommer att definiera den i generationer framöver.

Mellanhanden i politiken

Text: Emin Kaplan

Det finns stunder då man som skribent plötsligt inser hur långt ifrån makten man egentligen står. Den makten består ibland inte hos politiker, utan av människor som ingen väljare känner till, som ingen journalist intervjuar, som aldrig behöver stå till svars för sina ord.

De kallas kommunikationsstrateger, pressekreterare, lobbyister, public-affairs-konsulter. Titlarna varierar, men funktionen är densamma: att tala i stället för dem som makten tillhör. De vet hur politik fungerar på riktigt. Inte i riksdagens voteringar eller i studiointervjuerna. Politiken ligger idag på flödet av underlag och strategidokument.

Och det är just där problemet visar sig. Vi möter inte politiker längre. Vi möter deras avsändare.

Självklart behöver alla rådgivning. Men vi har tagit ett kliv över till något annat. I dag skrivs talepunkter och politiska texter ofta utanför partierna själva. Manus kommer i många fall inte från hjärtat eller idédebatten utan från externa aktörer som är experter på att forma verkligheten till det mest strategiska narrativet. I en demokrati borde kommunikationen följa politiken. Nu känns det allt oftare som att politiken följer kommunikationen.

Problemet är att makten blivit så professionaliserad att den mest effektiva granskningen ofta bara träffar kulisserna. Politiker i intervjuer låter identiska med varandra, oavsett parti. Korta ljudklipp. Färdiga manus. Svar som inte svarar på frågorna. Offentligheten är numera ett gigantisk budskapmaskineri där alla spelar rollen som mottagare av något som någon annan redan bestämt.

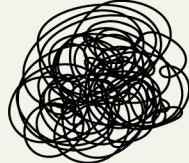
Den här kommunikationssektorn beskriver sig själv som en bro mellan samhälle och beslutsfattare. På ett plan är det sant. Företag, organisationer och branscher behöver någon som kan hjälpa dem förstå politiken och föra fram sina perspektiv.

Men det är något märkligt med att vägen till politikerna i allt högre grad går genom betalbara guider. Den som saknar budget ropar i motvind. Den som har råd får möten, underlag, kontakter och strategier.

Resultatet är att dialogen mellan väljare och valda allt oftare sker genom mellanhänder och mellanhänderna är de som behärskar språket, kanalerna och dramaturgin. Men i ett sådant samhälle, vem har makten? Politiker, väljare eller mellanhanden?

Krönika Utkast...

Text: Svea Sahlin

Ett tomt vitt dokument med en tunn, envist blinkande markör väntar tålmodigt på ord som ska skrivas ner. Markören känns snarare som en utmaning än en inbjudan och plötsligt infinner sig en så bekant, men länge frånvarande känsla. En känsla av ren och skär prestationsångest.

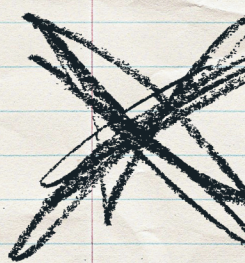
Under tre terminer har jag bekvämt lutat mig tillbaka mot en pedagogiskt skyddad verkstad. Jag har varit en anonym sifferkod, en ansiktslös prestation i Ladoks ändlösa register. Mina texter har existerat utan ett jag, bedömda i klinisk blindo av föreläsare som varken kan mitt namn eller har några som helst förväntningar på min personliga röst.

Upplägget känns lika tydligt, mätbart och förutsägbart som att läsa bipacksedeln i en alvedonförpackning. Men någonstans mellan kurslitteratur och Ladoknotiser tycks jag ha försummat min egen åsikt. Eller åtminstone modet att låta den stå på egna ben utan en krycka av akademiska referenser.

Att skriva en krönika känns därför som ett fullständigt bedömningsmässigt haveri. Så fort jag inte förväntas konceptualisera demokrati eller beräkna portföljvolatilitet drabbas jag av en svindlande osäkerhet. Här finns inget facit, ingen poänglista att bocka av och ingen strikt disposition som garanterar ett passande betyg.

Plötsligt förväntas jag leverera stil, språkbruk och, gud förbjude, syrliga med träffsäkra tolkningar av världen. Det räcker inte längre med att sortera andras tankar och klä dem i välputsade formuleringar, nu behövs det plötsligt en person, en åsikt och ett jag bakom texten.

Det är här det verkligen börjar skava. Jag lider av en akut sifferkod-abstinens. Det var ju så praktiskt att vara en välpolerad yta, utan störande inslag av personlighet, en ansiktslös producent av material.

Nu känns mina egna ord plötsligt nakna och generande, som bar hud i ett rum där alla andra bär akademisk rustning. Jag inser, med en viss ironi, att universitetet har tränat mig till att bli en briljant förmedlare av andras sanningar, men lämnat mig totalt utan verktyg för att formulera mina egna. Jag har blivit så van att navigera inom ramarna att jag har glömt hur man faktiskt talar genom text.

Kanske är det priset vi betalar i ett system som premierar korrekthet över karaktär, vi blir experter på facit men amatörer på att vara mänskliga i text. Vi lär oss att det personliga är en riskfaktor som bör minimeras till förmån för objektivitet.

Men trots denna ovana och saknad efter min anonyma sifferkod känns den blinkande markören inte lika hotfull längre. En krönika har trots allt tagit form, och tydligen behövdes varken en poänglista eller ett facit för att det skulle ske.

Ett tomt vitt dokument med en tunn, envist blinkande markör väntar tålmodigt på ord som ska skrivas ner. Markören känns snarare som en utmaning än en inbjudan och plötsligt infinner sig en så bekant, men länge frånvarande känsla. En känsla av ren och skär prestationsångest.

Under tre terminer har jag bekvämt lutat mig tillbaka mot en pedagogiskt skyddad verkstad. Jag har varit en anonym sifferkod, en ansiktslös prestation i Ladoks andlös register. Mina texter har existerat utan ett jag, bedömda i klinisk blindo av föreläsare som varken kan mitt namn eller har några som helst förväntningar på min personliga röst.

Upplägget känns lika tydligt, mätbart och förutsägbart som att läsa bipacksedeln i en alvedonförpackning. Men någonstans mellan kurslitteratur och Ladoknotiser tycks jag ha försummat min egen åsikt. Eller åtminstone modet att låta den stå på egna ben utan en krycka av akademiska referenser.

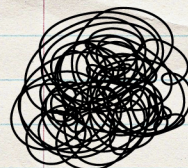
Att skriva en krönika känns därför som ett fullständigt bedömningsmässigt haveri. Så fort jag inte förväntas konceptualisera demokrati eller beräkna portföljvolatilitet drabbas jag av en svindlande osäkerhet. Här finns

Plötsligt förväntas jag leverera stil, språkbruk och gud förbjudet, syrliga med träffsäkra tolkningar av världen. Det räcker inte längre med att sortera andras tankar och klä dem i välputsade formuleringar, nu behövs det plötsligt en person, en åsikt och ett jag bakom texten.

Det är här det verkligen börjar skava. Jag lider av en akut sifferkod-abstinens. Det var ju så praktiskt att vara en välpolerad yta, utan störande inslag av personlighet, en ansiktslös producent av material.

Nu känns mina egna ord plötsligt nakna och generande, som bar hud i ett rum där alla andra bär akademisk rustning. Jag inser, med en viss ironi, att universitetet har tränat mig till att bli en briljant förmedlare av andras sanningar, men lämnat mig totalt utan verktyg för att formulera mina egna. Jag har blivit så van att navigera inom ramarna att jag har glömt hur man faktiskt talar genom text.

Kanske är det priset vi betalar i ett system som premierar korrekthet över karaktär, vi blir experter på facit men amatörer på att vara mänskliga i text. Vi lär oss att det personliga är en riskfaktor som bör minimeras till förmån för objektivitet.

Intervju: Gustav Fridolin

Text: Hugo Clarin

Foto: Sveriges riksdag

Jag sitter i ett grupprum på Lux, ett av de bästa B239, och på skärmen dyker Sveriges före detta utbildningsminister Gustav Fridolin upp. Efter dryga femton år i riksdagen och två mandatperioder som språkrör, ska han och Simona Mohamsson diskutera 'var skolan tagit vägen' på kvällens Studentafton. Tåget ner till Lund går om två timmar. Men innan intervjun tar sin början grattar jag till honom till SM-guldet. Trots att han är från Skånes östra spets är han till allas stora besvikelse gnagare, jag retirerar.

Gustav Fridolin är nämligen född och uppvuxen i 1990-talets Vittsjö. Han förklarar hur denna glesbygdskommun genomled enorma utmaningar när 90-talskrisen urartade och stora nationella nedskärningspaket följde.

-Det gjordes nedskärningar som motsvarade i lärartäthet att var femte lärare försvann, på många sätt har vi idag inte riktigt återhämtat oss från de nedskärningar som då gjordes.

Nedskärningens konsekvenser blev startskottet för Fridolins politiska karriär. Han berättar hur frustrationen från att ingen lyssnade gjorde att de en dag helt enkelt gick upp till kommunpamparna. Väl där var det endast Miljöpartiets representanter som mottog de uppgivna Vittsjöeleverna. Som de brukar säga, 'the rest is history'.

För redan som 19 åring väljs Fridolin in till riksdagen. Han beskriver det som ett något motvilligt beslut, men att han som språkrör för Grön Ungdom starkt förespråkade unga politiker hade han inte så mycket val. Efter några år ifrån politiken, nu tillbaka i riksdagen, blev han av Stefan Löfvens regering 2014 utsedd till Sveriges utbildningsminister.

Hur såg du på skolan när du tog över posten från högerblocket? Hade något förbättrats från din studietid?

-Skolan hanterar nu som då en svårare omvärld, med en tuffare arbetsmarknad som kräver kunskap ur varje person. Det kräver att skolan måste individualisera och ge olika förutsättningar till varje person. Den biten var bättre än den var för 20 år sedan.

Vad hade blivit sämre?

-När jag blev utbildningsminister hade vi fått ännu mer nedskärningar, finanskrisen 2008 var bara några år förbi.

Fridolin beskriver med goda ordalag tiden som utbildningsminister. Han ville bryta trenden av nedskärningar som präglat skolan sedan 90-talet, något som han själv ser som ett uppnått mål. Även ett skifte ifrån värderingsfrågor om kepsens vara eller icke till faktiska förändringar. Däremot är det någonting som fortfarande skaver.

-Vi fick inte stöd i riksdagen om att ta bort vinstdriften i skolan, till exempel, som absolut inte är den enda olycksfaktorn, men den hade löst en del problem.

Jag påminner Fridolin om ett citat han använder återkommande. Ett målande citat som spelar på det instrumentella eller intrinsikala värdet av bildning i stort.

“I vårt samhälle har vi förvandlat det fantastiska vi fått i att leva några år på den här jorden till att vi ska tävla och göra karriär. Då värderas inte den krokiga bildningsresan, men det är ju den som är rolig.”

När jag frågar kring om jag har tolkat rätt, att han menar att kunskap har ett instrumentellt värde, svarar Fridolin.

-Bildning har ett mycket större värde än själva examen.

Han utvecklar vidare med att nyfikenhet är det absolut viktigaste verktyget för en bildad person. Att den bildade just kännetecknas av att vilja lära sig mer, lyssna på andra, läsa mer och inte utav att den har ett examensbevis.

Skulle inte betyget F kunna vara en del i denna krokiga bildningsresa?

Fridolin beskriver hur 20% i varje årskull, varje år, får höra att de inte är önskade i samhället, att de inte klarar “kunskaperna”. De kommer inte in på gymnasieprogram och blir utestängda ur samhället.

Han menar att svenska ungdomar blir exkluderade helt utan anledning, det svenska skolsystemet är inte så pass mycket sämre än jämförbara länder. Att ha betyget F blir en alltför stor, helt onödigt gallring.

-Jag tror det är bra att för ut betyget F.

Drygt var tredje gymnasieelev går idag, enligt DNs Ekonomifakta, i en skola vars organisation tillhör den så kallade marknadsskolan. Idag har vi en ekonomisk struktur där varje elev märks med en viss summa pengar, en skolpeng.

Strukturen är i sig motiverad, den skola som har flest elever ska få mest pengar. Kritiken mot marknadsskolan är dock högljud, även från Gustav Fridolin, då särskilt gällande marknadens vinstincitament.

-Förutsättningen för att tjäna pengar är små i ett system som inte är överfinansierat. Jag tror inte att någon kommer till slutsatsen att svensk skola är överfinansierad.

Vinstdriften som koncept menar Fridolin skapar effektivitetsreformer som inte är gjorda för bildning. För att krama ut så mycket av skolpengen som möjligt reduceras lärartätheten, lokaler (stora klasser) och lärarens tid för varje elev. Det är inte receptet för den optimala bildningsresan.

Däremot skiljer Fridolin starkt på skolval och marknadsskolan. Fritt skolval menar han var själva argumentet bakom friskolereformen, det skulle skapa nya förutsättningar för elever och öka valfriheten.

Ingen förutsåg då att multinationella företag skulle kapitalisera på det nya systemet. Valfriheten skapade ett segregationsproblem där skolor bildar kösystem och gräddskumning.

-En rapport från OECD kom fram till att alla elever missgynnas av dagens system. Därför att de som kommer från tuffare förutsättningar helt tappar effekten av peer- pressure.

Även barn ur akademikerhem tenderar att drabbas negativt. De går i skolor där lärartätheten och lärarlönerna är låga och där det råder hög läraromsättning. Som kompensation får de höga betyg men tappar reell kunskap.

Vilken dygd är du?

Text: Jonathan Fjällgren Sprimont, Ylva Isaksson Medin (Appalled- redaktionen)

I dagens morallösa värld kan det vara svårt att finna sin plats. Vi vill ha riktning... en gud som pekar på en och skriker "Det här är du!". Men Gud är död och vi är skyldiga till dråp. Så därför ska detta personlighetstest guida dig till djup, personlig insikt. Delta och upptäck vilken dygd du är!

Välj en filosof!

- a) Friedrich Nietzsche
- b) Immanuel Kant
- c) Pythagoras
- d) Buddha
- e) John Stuart Mill
- f) Albert Camus

Vilken ekonom är bäst?

- a) Herbert Spencer
- b) Anna Fogelquist
- c) Ekolokalisering
- d) Karl Marx
- e) Adam Smith
- f) Lyxfällan

Vilket statsskick är du?

- a) Autokrati
- b) Despotism (Douglas med styrelse)
- c) Technokrati
- d) Patriarkat
- e) Plutokrati
- f) Anarkism

Om du blev gripen och fälld för ett brott: vilket hade det varit?

- a) Grov skadegörelse (han började)
- b) Samröre med en terroristorganisation (typ att låta de ha möte hemma hos mig)
- c) Förargelseväckande beteende (jag spelade för hög musik)
- d) Brott mot vittnesplikten (jag öppnar inte munnen för nån!)
- e) Förskingring (#hustle)
- f) Narkotikabrott!

Hur ser din perfekta fredagskväll ut?

- a) På vägen hem från gymmet står jag upp för några orättvisor. Väl i köket etablerar jag dominans genom att ge en välförtjänt order och äter protein. Godnatt.
- b) Jag läser Appell och underkastar mig en välförtjänt order i köket. Gruppchatten kallar: vi ska ut, jag med! Var som funkar egentligen, så länge jag får vara med :)
- c) När det är helg eller fredagskväll så ska jag ut igen! Det. Ska. Dansas. Världen är min scen! Oavsett om det är en nationskällare, ett korrekök, en pensionärs innergård, ett nattamatshak, en hörsal eller en grav så är det mitt dansgolv ikväll!
- d) Jag städar och har inte sex.
- e) Fredag: jag läser 10 sidor i en självhjälpsbok och funderar på att starta en podcast med mina polare. Läger en effektiv halvtimme på min passiva inkomst. Checkcheckcheck.
- f) Natten är ung och kvällen har bara börjat. Jag ska dricka gott, äta gott, skratta gott och ha sex och det kommer vara så trevligt!

Begrunda följande (helt fiktiva, men realistiska) scenario:

a) Du står vid ett tågspår där en vagn är på väg att köra över 5 personer, du kan styra om vagnen till ett annat spår där det bara finns en person. Vad gör du?

b) Jag stoppar vagnen med min ena bara hand medan den andra lyfter upp mina medmänniskor i säkerhet. Jag, enhändigt, med mina båda bara händer, räddar alla.

c) Tyst diplomati.

d) Vi spelar "We shall overcome" (om det passar)
Jag håller mig utanför, men kan absolut hjälpa till att städa. :)

e) Jag startar en "Go fund me" för offrens familjer (tar bara en liten andel själv (administrativt arbete är också arbete(även jag är ett offer)))

f) Jag hoppar på vagnen och surfar på händelsen. I stunden. Här och nu.

Välj ett Nietzsche-citat att ha i din instagram-biografi:

a) What doesn't kill you makes you stronger... stand a little taller, doesn't mean i'm lonely when i'm alone, what doesn't kill you makes a fighter, footsteps even lighter, doesn't mean I'm over 'cause you're gone

b) C'est la vie!

c) En måste ännu ha kaos i sig själv för att kunna föda en dansande stjärna

d) Fantasin förslösas alltför ofta på onani

e) Throw me to the wolves and I'll reappear (like Jesus) as their leader

f) Carpe diem

Är du högerhänt?

a) Bådhänt

b) Ja, det är hur jag lärde mig

c) Vänsterhänt

d) Föredrar att inte säga

e) Trodde vi att vi hade valhemlighet i det här landet?

f) Än så länge...

Välj en:

a) Nietzsche

b) Fångens dilemma

c) PPE! Va fan e d???

d) Beror på hur man definierar...

e) Nyttomaximering

f) Marginalnytta

Vill du gå med i vår utbrytartidning Appalled för att få slut på Hugo Clarins hegemoni?

a) Ja! Viva la revolution!

b) Nej tack för jag är hjärntvättad

c) Uppenbarligen

d) Ju mindre tidning desto bättre.

e) Vill gärna starta en ännu mindre studenttidning. Det är vad LU behöver: fler studenttidningar. Marknaden gynnar mångfald.

f) Kan tänka mig att vara med i båda!

Resultat!

Flest A: STYRKA

Makt, kraft, POWER. Du är så jävla stark och är inte rädd för att visa det! Du är inte bara stark på gymmet (vilket du också är), du är även full av mod. Du vågar vara dig själv <3 I slagsmål (händer ju jämt) gör du ditt absolut bästa, och nån dag kommer du möta din armbrytnings-match. När kaffemaskinen krånglar löser du det med ett slag, en punch, en jabb och en uppercut.

Du kan inte ta dig igenom majoriteten av Lunds dörrkarmar för dina trädstammar till armar är för stora. Dina vänner är rädda för vad som skulle hända om ditt blodsocker föll och den enda delen av dejtingtexten du förstod var proteinpulver-liken. Om akademiska karriären sviker dig finns en alltid en framtid som actionhjärte, dörrvakt eller populistisk politiker redo. Sluta aldrig vara dig själv! Stay strong, big boy!

Färg: Nyansen av din ärkefiendes blod
Djur: Tjur (inte ferdinand. redbull)
Datum: Internationella mansdagen
Accessoar: Ringbrynja, viktbalte, proteinpulver
Kända personer du delar dygd med:
Min pappa - större än din pappa.
John Cena - Bodybuilder
Harald Blåtand - Vikingahövding och hörlursdesigner
Jan Jönsson (L) - Gängens värsta fiende

Flest B: TOLERANS

För att kunna överleva som en omega i en värld styrd av alfas väljer du att underkasta dig dem och lyda deras order, duktig pojke! "Ett tolerant samhälle kan inte tolerera intolerans" säger någon, då tänker du tyst för dig själv att det är superdumt, du tolererar allt.

Människan är faktiskt ett flockdjur och i flocken är det bäst om man är medgörlig. Kan så vara att bara döda fiskar följer strömmen, men då får man åtminstone simma lugnt! Du ber aldrig om specialkost utan äter det du blir serverad, jättestark mage som inte reagerar på laktos eller gluten! Det är tack vare folk som dig som beslut kan fattas i lugn och ro, och för din tjänst tackar vi dig lite lätt!

Färg: Beige, grå, matt

Djur: Knähundar, packåsnor, sheeple

Datum: Första helgfria måndagen i Mars, Juni, September och December klockan 15.00

Kända personer du delar dygd med:

Brutus - Historisk figur

Oppenheimer - Karaktär från en film

Ulf Kristersson - Tekniskt sett statsminister

Valfri styrelsemedlem i Lund PPE Society

Flest C: TAKTFULLHET

Du känner pulsen i varje rum du entrar, med finkänslighet i fingerspetsarna och sväng i kroppen. Du har rytmen i blodet och är inte rädd för att visa det! När alla omkring dig oroar sig över plugg, världsläget eller hälsobesked så dansar du vidare i livet, och du gör det snyggt som attan! Du saknar flashmob-tiden och harlem shake, din favoritdel av nollningar är gruppdanserna där man juckar i luften och du hoppas ännu att Lund kommer förvandlas till din högskolemusikal. Din drömkarriär? Musically-dansare! Boogie!

Färg: Holografiskt, skimrande allt

Djur: Skallerorm, alla djur på cirkus, trollslända

Lyckodatum: Infaller samtidigt som finalen i ESC

Kända personer du delar dygd med:

Shakira - Artist

Jojo Siwa - Genre-uppfinnare och dansare

Mozart - Kompositör

John Langshaw Austin - filosof, upphovsman till talaktsteorin

Flest D: KYSKHET

Du vaktar din pärla. Du är inget lås som vilken nyckel som helst öppnar. Men bakom ditt hemlås finns ett jättefint och jätterent korridorsrum (egen dusch, såklart). Du står i den gyllene mitten mellan incelskap och horhet. Du är en volcel, som en nunna ungefär. You go girl! Hot girl summer! Du har inga husdjur eller vänner som är fysiskt nära dig, och det är helt okej. Coronapandemin var precis vad du behövde! Lugn och ro och två meters avstånd till alla.

Färg: Oskyldigt Blå

Djur: Välj valfritt djur kapabelt till partenogenes

Datum: 29 Februari

Accessoar: Kyskhetsbälte, dyson-dammsugare

Kända personer som du delar dygd med:

Elliot Rodger - Terrorist

Nara Smith - Tiktoker och Hemmafru

Heliga Birgitta - Helgon

Den där tjejen på dansgolvet som inte ville hem med mig - tror ni har mycket gemensamt.

Flest E: FÖRETAGSAMHET

Jeff Bezos type shit. SBF type shit. Om någon vill dela ett äpple följs det av en swishförfrågan, vilket du gör rätt i, iom ekonomin idag. Du hänger på avanza – cool! Borgare-core. Du har samma egenskaper som vilket företag som helst! Det bästa du vet är att klimatkompensera genom att plantera träd sydamerika.

När du är ung säljer du lemonad på sidan av vägen. När du är vuxen bor du i ett penthouse och driver eget som exploaterar den afrikanska kontinenten. När du är gammal lever du med en snygg yngre fru som inte älskar dig. När du dör hamnar du i helvetet och återfinns i Epsteinfilerna, men vilket liv du levt!

Din Färg: Guld, Guld, Guld

Ditt djur: Spargris, gyllene gås.

Turdatum: Black Friday

Accessoar: Rolexklocka, pengapung.

Kända personer du delar dygd med:

Elon Musk - Alt-right Twittrare och frälsare

Joakim von Anka - Entreprenör

Joakim von Lundell - Familjefar tillika f.d porrskådis

Flest F: JOIE DE VIVRE

Du är bara glad att få finnas till, kul ju! Det är inte svårt att tillfredsställa dig, det är väldigt skönt för alla i din närhet. Du skrattar åt alla skämt, inte för att du vill vara snäll utan för att du är så lättrodd. Du applåderar när planet landar, när biofilmen är slut, när bussen hamnar på din hållplats och när du vaknar på morgonen. Absurdister är avundsjuka på dig. Sisufos blir glad av att se dig. Glaset är aldrig halvfyllt för dig, det är precis lagom med vatten varje gång. Schrödingers katt vid liv.

Färg: Alla

Djur: Enhörningar och delfiner

Accessoar: Halsband med träpärlor, drömfångare, en ficka full av solsken.

Datum: FN-dagen

Kända personer du delar dygd med:

Trisha Paytas - Nobelpristagare

Svampbob Fyrkant - Fiktivt Blötdjur

Hans Rosling - Optimist och lejon

Kille som rökt på och upptäckt empati för första gången

Repetitionslektion

Text: Douglas Johansson

Hur mycket kunskap har du någonsin haft? Frågan kan låta konstig och kanske felaktig grammatiskt, men det var något jag reflekterade över under juledigheten. Min familj spelade quiz och jag hade det tufft. Nästan alla frågor var av slaget "detta borde man ju kunna", men hur mycket jag än försökte så kunde jag inte hitta svaret i hjärnbarken.

Mina föräldrar hade inte samma problem, och kunde utan minsta aning av tvivel rabbla årtal och obskyra orter. För några år sedan hade jag kanske kunnat skylla på min ringa ålder men nu förväntas en stor del av min bildningsresa vara genomförd och jag har svårt att finna rimliga ursäkter. Så vems fel är det egentligen att jag suger på quiz? Statens såklart!

När mina föräldrar gick i skolan var den smartaste den som var bäst på att banka i sig fakta. Fakta likställdes med lärarens ord och begrepp som analysera och resonera var främmande. Min skolgång har varit helt annorlunda. När jag tänker tillbaka på grundskolan upplever jag att alla tre stadier genomsyrats av en uppmuntran till självständighet, kritiskt tänkande och nyansering.

Detta har inte bara gynnat mig i klassrummet, utan också på flera plan i vardagen. När jag läser tidningen, pratar med en kollega på jobbet eller försöker angripa ett problem i mitt privatliv så har jag med mig flera redskap från min skolgång. Samtidigt upplever jag emellertid att dessa redskap har givits mig på bekostnad av andra kunskaper.

Den nya skolan präglas inte på samma vis som den tidigare av upprepning. Förvisso är flera av skolämnen repetitiva i sin essens. Dessa ämnen skiljer sig inte nämnvärt idag från mina föräldrars skolar. I matematiken återkommer samma typ av räknesätt i varje delkurs och när nya strategier läggs till ersätter dessa inte tidigare inlärd information, utan bidrar till en kumulativ kunskapsökning.

Liknande gäller för svenska och engelska. Det man lär sig använder man med en sådan frekvens att det sätter sig. I de flesta andra ämnen saknas dock en inbyggd repetitionsmekanism. Du läser om forntiden och Sveriges landskap en gång i lågstadiet, punkt. Det finns ingen långsiktighet i studierna, utan allt handlar om att prestera på provet. Bildningen ges följaktligen inget intrinsiskt värde.

Men måste det vara så här? Måste vi välja mellan hjärndöda elever som rabblar årtal och flummiga elever med en postmodern syn på fakta? Det tror inte jag. Fakta och analys existerar i symbios snarare än dikotomi.

Därför oroar det mig när högt uppsatta politiker och opinionsbildare raljerar om en återgång till en faktaskola. Fakta utan kontext, resonemang och kritiskt tänkande förlorar sin bildande funktion och riskerar att bli dogmatisk. Samtidigt är det uppenbart att synen på bildning måste förändras inom den svenska skolan och det svenska samhället.

Jag tror att en del av lösningen är att skapa repetitionsmekanismer inom de ämnen som inte har det naturligt. All forskning tyder nämligen på att repetition är centralt för långsiktigt lärande. Det krävs alltså att vi hittar ett sätt som skapar en inläring som går bortom provet. Ett alternativ är en "repetitionslektion" där ansvarig lärare en tid efter examination går igenom det mest relevanta från föregående kurs under inledningen av en lektion. I de lägre årskurserna hade läraren exempelvis kunnat ha ett enklare kahoot-quiz om kursens innehåll. Inte bara stärker detta elevernas minne, utan skapar även ett utrymme för elever att känna sig självsäkra i sin kunskap, eftersom de får gå igenom något de redan kan.

Dessa typer av insatser är alltid en resursfråga, och få lärare skulle i dagsläget ha tid att föra in ytterligare ett moment i sin undervisning. I min mening kan dock vikten av repetition inte underskattas. Elevernas långsiktiga bildning bör vara av hög prioritet då den får positiva implikationer under hela skolgången. En elev som har med sig faktauppgifter och analyskunskaper kan framgångsrikt ta sig an ny information och sätta den i ett sammanhang. Men om lärarna själva inte har möjligheten, så borde skolledningen kunna dra nytta av digitala verktyg.

Föreställ dig en plattform där lärare (eller elever) kan ladda upp föreläsningsslides. Sedan sammanställer en algoritm informationen till ett digitalt quiz som skickas till studenten via mejl en tid efter avslutad delkurs. Ängst? Visst. Men också belönande när det visar sig att man faktiskt kommer ihåg det man har studerat. Om skolorna hade lyckats sätta detta i system så hade det gynnat elevernas kunskap något enormt. Tänk att få ett mejl med texten "För åtta år sedan avslutade du kursen om forntiden. Se vad du minns!". Snacka om långsiktig bildning!

För mig är bildning inte att likställa med full pott på quizet med familjen (ja, det är mitt bildningskomplex som talar). Bildning handlar om att kunna sätta fakta i ett sammanhang och utifrån det resonera och dra slutsatser. Den svenska skolans problem löses inte med en tidsresa till förra århundradet, utan snarare genom att öka bildningens status. Kanske är repetitionslektionen ett första steg i den riktningen?

Intervju: Amanda Romare

Text: Anna Fogelquist

Känd för sin träffsäkra och ärliga återgivning av allt från dejtande till relationer har Amanda Romare på kort tid blivit ett hushållsnamn. Amanda debuterade med Halva Malmö består av killar som hatar mig och är i dagsläget högaktuell med den nysläppta 'Judas', en autofiktions som snabbt har blivit mycket omtalad.

Trots sitt hektiska schema ställde Amanda upp på en intervju innan hon skulle medverka i Kunskapskrogen, i ett samtal om tvång och författarskap, anordnat av Medicinska fakulteten. Iklädd en lång fluffig jacka stormade hon in som en rockstjärna och vi slog oss ner i ett av medicinska fakultetens avskalade grupprum.

Amanda skrev sin första bok redan i gymnasiet. Boken handlade om hennes gymnasieklass som hon beskriver som både vild och jobbig. Så på frågan 'Vad var det som fick dig att börja skriva?' svarar Amanda att det handlar om 'Att försöka se klart på saker och lista ut vad som är rätt och vad som är fel.'

“Det är ju en terapi, bearbetning och utforskning för att hitta svar.”

Att hon började skriva så pass tidigt menar hon tyder på att skrivandet, för henne, handlat just om att kunna bearbeta sånt som hjärnan har svårt att greppa. 'Det är ju en terapi, bearbetning och utforskning för att hitta svar.'

Amanda beskriver Halva Malmö som att följa två olika spår. Det ena spåret är bearbetandet av skammen man möts av när man dejtar. 'Man slår så mycket på sig själv och det kanske är onödigt för egentligen tycker jag ju att det är själva grejen att våga dejta. Det är inte konstigt att man ballar ur då, det är ju en extrem situation.'

Det andra spåret är utredande 'Varför vill ingen ha mig? Varför är det så svårt? Vad gör jag för fel?'. Det är även ett tema som återkommer i den nyutgivna Judas. På samma sätt utforskar Amanda vad som är 'normala problem' för en relation och testar den egna uppfattningen mot läsarens igenkänning. Hur mycket känner läsaren igen sig - hur konstiga är hennes tankar på en skala?

'Man kanske inte är hundra säker att det här är min själsfrände, fast jag är ändå kär i den. Mycket sådana tankar som jag känner att jag har gått och grubblat på och då bearbetar jag väl det genom att skriva och sen också se om andra känner igen sig.'

Judas har blivit omdebatterad, mycket kanske till följd av att den befinner sig i ett gränsland mellan verklighet och fiktion. 'Jag känner ju generellt att det finns mycket i litteraturen som är väldigt mycket mord och hat och här kanske det bara är att gräva i nyanser i en relation. Det verkar ju som att det berör men också upprör en del. Det är jag förvånad över.'

Amanda beskriver hur en stor del av huvudkaraktären Amandas sätt att vara präglas av just hennes tvång, i sina försök att skapa den perfekta bubblan för både sig själv och sin partner. Omkring 23-24 års ålder förstod Amanda att det hon hade hette OCD men redan sedan innan visste hon att hon hade både tics och tvångstankar. 'Men sen tog det nog några år till innan jag förstod att OCDn hängde ihop så mycket med min rädsla för förändring och min strävan efter perfektion'.

Utöver sitt författarskap har Amanda, och hennes syster Adina, medverkat i 'Tvångstango' - en serie om att bli fri från OCD. I sex avsnitt får vi följa systrarna då de tar sig an sina respektive tvång ledda av Erik Andersson, en av Sveriges främsta experter på OCD. Då jag frågar om hur responsen har varit när hon trätt fram och talat så öppet om sina tvång svarar Amanda att det har varit 'Oväntat vackert'.

'Det har fan vart fint asså. Man är alltid rädd när man släpper grejer. Ska man bara våga va ärlig och äkta så ligger man där på gränsen att det också kan gå fel.' I tvångstango visste jag liksom att nu måste jag våga öppna mig helt och va transparent. Så jag var jätterädd att det skulle mottas - bara vad är det för freak? Men det har faktiskt bara varit en jättestor grupp som hört av sig och gett stöd och har tvång själva eller har en anhörig som har det som nu kan förstå dem. Så - oväntat vackert.'

'Det har faktiskt varit jätteläkande också. Det är en grej med de lätta tvången, men de tunga tvången, de sexuella tvången, inom den absolut förbjudna kategorin, de är ju svåra att prata om men då har jag ju fattat att jävlar vad många som har de liksom - på ett skönt sätt!'

När det gäller hennes författarskap agerar Amandas OCD ett tveeggat svärd. 'Jag tror på nått sätt att OCDn också är nån slags vägledare i att jag försöker se sanningen. Saker ska va rent och fint och man ska förstå dem. Och det tror jag är en drivkraft i att jag skriver och så.' 'Men sen kan ju OCDn också vara skitjobbig som att nu när jag skulle skriva min andra bok tog det ju fyra, fem år för att jag var tvungen att läsa om varje mening hela tiden och behövde söka hjälp.'

Amanda berättar även om hur det är att ha trätt in i en bransch där man är ganska offentlig. Det kräver ett starkt psyke, speciellt som OCDn bjuder upp till ältande och grubblerier. 'Nu har jag ju varit inne i en torktumlare med nya boken och idag ska jag skifta fokus och sitta här där det är en helt annan grej och då måste man släppa allt det andra men så ältar man "Var jag dum igår?", "Gjorde jag detta fel nyss?". Det är ju vanliga känslor menar Amanda, men OCDn skruvar upp det.

Amanda inleder kvällens Kunskapskrog med att tala sin upplevelse med OCD, från barndom till vuxen ålder. Skickligt varvar hon allvar med humor och får alla att i ena sekunden lyssna uppmärksam till att i nästa ryckas med i skratt. Därefter följde ett spännande samtal med Emma Claesdotter-Knutsson, överläkare och docent vid Barn- och ungdomspsykiatri, där vetenskap och det självupplevda fick mötas med publikens inskickade frågor.

I samtalet liknar Amanda sina tvångstankar, när de är som värst, med en frågvis och bestämd general. När OCDn inte är lika påtaglig beskriver hon den mer som ett konstant skvalpande. En fråga från publiken var 'Går det att bli av med OCD?'. Emma Claesdotter-Knutsson menar att det är möjligt men att det finns kvar en känslighet för att falla tillbaka i beteendet, inte minst om man råkar ut för något jobbigt.

När Amanda var yngre grundade hon en stiftelse, för psykisk ohälsa och självmordsprevention, som riktade sig mot andra unga. Jag frågar Amanda om hon har märkt någon förändring i samhällsdebatten kring psykisk ohälsa. 'Då 2012 fanns det ju inget. Googlade man döden så kom det upp två Aftonbladet artiklar.'

Om man istället ser sig omkring nu, 20 år senare, har det bubblat upp massa hjälplinjer och information, säger Amanda. 'Det är ju häftigt att se, speciellt när jag jobbat med det så nära - att bara jävlar vilken revolution'. Bara det att Tvångstango togs emot så väl tror Amanda inte skulle ha varit fallet om den släpptes för 15 år sen.

Trots stora förändringar, i positiv riktning, pekar Amanda på områden där vi kan göra bättre ifrån oss - såsom att döma varandra mindre. Amanda ser potential till förbättring och uppmuntrar vården, och inte minst alla akademiker samlade i rummet, att våga försöka lösgöra sig lite från byråkrats grepp för att kunna hitta sådana nya lösningar som kan revolutionera vården.

Efter samtalet tar sig Amanda tiden med personer som vill ha en bok signerad eller som vill tala ut om sina egna tvång. Amanda Romare kommer nog inte sluta att varken beröra eller uppröra inom snar framtid.

Att bli en Gourmand

Text: Hanna Kukavica, Sigrid Bysell

Alla som är studenter lever knapert på ett eller annat sätt och det vanligaste stället där man kan spara in några kronor är på maten. Här kommer våra 5 bästa tips på att äta billigt och spara pengar utan pasta pesto.

Tips 1: Billiga matlådor

Det mest uttjatade men också mest effektiva vardags tipset är att göra matlådor, här är Hanna och Sigrids personliga favoriter att fylla kylen med.

Hanna's overnight oats:

Havregryn, grekisk yoghurt och chiafrön med eventuell smaksättning

Sigrids curry-kycklingsoppa:

Hacka massor med morötter, selleri, gullök och vitlök. Stek sedan i olivolja tills den är mjukt.

Stek sedan kycklingbröst i samma kastrull, ha sedan i vatten så att allt täcks, lägg i grönsaksbuljong och låt koka i ca 20 minuter eller tills kycklingen är tillagad.

Ta sedan ut kycklingen och strimla den medan du mixar grönsakerna och vattnet tills slätt. Ha sedan i currypulver av något slag och salta och peppra. KLAR!

Tips 2: Dyra middagar i stort sällskap

Ett sätt att lyxa till vardagen utan att ruinera plånboken är att ha gemensamma vardagsmiddagar med dina vänner. En personlig favorit är girl-dinner, här får du chansen att slänga ner exakt det du är sugen på i varukorgen utan att du själv behöver stå för en hel brieost eller tre olika sorters chips.

Tips 3: Lunch på nation, speciellt innan den 25e

De flesta nationer serverar varje vardag måltider för en liten summa pengar, och om man väntar tills den 24 har vissa nationer till och med helt gratis luncher. Ett socialt, gott och billigt alternativ till lux bunker tillika studentpentry.

Tips 4: Bjud hit dina föräldrar och storhandla

När det börjar bli tomt i skafferiet kan det vara smart att bjuda hit dina föräldrar och ta en tur till mataffären. Oftast är de så glada över att få tillbringa tid med sitt barn att de inte märker när du slänger ner en olivolja och lambi toapapper i storpack.

Dethär är den ultimata chansen att fylla på kyl, frys, skafferi, städskrubb och magsäck. Ni vet att det har varit en lyckad handling när ni handlar så mycket att ni behöver ta taxi hem med alla kassar.

Tips 5: Övriga tips

- Köp cola i storpack och inte på lux cafe
- Bli medlem i coop och samla poäng (dubbla på tisdagar)
- Köp kaffe från automaten i skolan för 6 kronor
- Köp storpack nuggets eller billys istället för att köpa nattkåk ute
- Låtsas som att ditt kort blir nekat så att du inte behöver betala på utekvällen
- En rulle för 25 kr
- Samla pant

Om ni däremot har gott om pengar rekommenderar LPPEs största gourmander...

–Frukost på grand med studentrabatt på vardagar

–Pizza och bakverk på Talevski i Stadsparken

–Avokadorulle på Zen Sushi

–Tuna Melt på love coffee

–Mi Ramen

–Skagenröra på Ica Malmborgs

–Chark från Saluhallen

–Plockgodis från Hemmakväll

–Findus panerad fisk med dillsås och ärtor

–Salami och Brie frallan på SOL

